

OMOCZYĆ (58) *vb pf*

Oba o jasne.

inf omoczyć (9). \diamond *fut 1 sg* omoczę (1). \diamond *3 sg* omoczy (10). \diamond *2 pl* omoczycie (1). \diamond *3 pl* omoczą (1). \diamond *praet 1 sg m -m* omoczył (1). \diamond *3 sg m* omoczył (4). *f* omoczyła (1). \diamond *1 pl m pers -chmy* omoczyli (1). \diamond *imp 2 sg* omocz (7). \diamond *3 sg* niech omoczy (1). \diamond *con 3 sg m by* omoczył (3). \diamond *part praet act* omoczywszy (18).

Sł stp notuje, Cn s.v. daj mi zagrać i omaczalny, Linde XVII w.

1. *Zamoczyć, nasączyć płynem, uczynić mokrym; intingere PolAnt, Vulg [co] (26)* : albo weźmi wodki wyfokiego mleczu/ prochu fandalowego czarnego/ á to ípołe^m zmiefzay, á omoczywłzy faceleth wetroie fłozony prziloż na wątrobę/ tedy gali zapalenie iey. *FalZioł* I 23c, II 3c; *BibRadz Ioann* 13/26; Odpowiedział Ielus: On iest ktoremu ia omoczony chleb (*marg*) omoczywłzy fztuczkę chlebá. G. (-) podam. *WujNT Ioann* 13/26, *Ioann* 13/26.

omoczyć w czym (21): zetrzy ty rzeczy na proch/ á z fzcarnem winem albo z ocztem rozmáciwłzy: omocz w tym fwitek bawelny *FalZioł* V 28; Weźmi grzanek z białego chleba á omocz ie wtem winie potym pořyp prochem ftich zioł á ziedz *FalZioł* V 62v, I 142b [2 r.], III 26d, 39d, V 29 [2 r.], 42v [2 r.] (14); *BielSat* N2v; [*kule ogniste*] wćińną co nalepiey/ y obciągną powrořkami mocnemi/ przewijając w koło/ zawiązawłzy omoczą w fmole twárdey raz álbo dwá/ rořpuściwłzy ią w kotle/ á może też omoczyć y w fiarce rořpufzczoney pirwey *BielSpr* 73v, 74; *BielSjem* 39.

W charakterystycznych połączeniach: omoczyć bawełnę (knot, zwitek bawelny) (4), chustę (chustkę) (8), czopek, grzanki, kostywał [= żywokost], kule ogniste (2), lniane poczesi, sztu(cz)kę chleba (2); omoczyć w occie, w siarce, w smole (4), w (czerwonym) winie (4), w wodce (w wodkach) (2).

2. *Zwilżyć, zanurzyć w płynie; (in)tingere PolAnt, Vulg [co] (32)* : Dżiwny to pan/ dżiwnie rádźi O fwéy ná świcie czeládźi. Morze w twárdy grunt obraca/ Byřtré rzeki ná wřpák wraca/ Anichmy ftóp omoczyli/ A brody wielkie przebyli. *KochPs* 94.

omoczyć czym (1): á oną wodą ze krwią zmiefzáną/ omoczywłzy on Izop ofiárowány/ miał fiedm kroć pokropić onego oczýfcionego człowieká. *RejPos* 47.

omoczyć w czym (30): Tedy baba omoczywłzy rękę w migdałowym oleyku/ albo w kokofzey tłuřtořci: ma ono dziecię nazad w żywoth za ramiona iąwłzy: wpychać *FalZioł* V 22b; potym omoczywłzi palecz w przefnym miedzie/ omaży ięzyk dziecięczy *FalZioł* V 38v, I 62d; wziął trunk od bráthá řwego Kafandrá y włożył iádu pod páznogiec wiel iego palcá/ á ták gdi miał podác wino s kubkiem Alexandrowi/ pálec on w winie omoczył [*in vino miscuit*] *HistAl* N; *MurzNT Luc* 16/24; A częřć oleiu náleie [!] mu ná rękę lewą/ w ktorým omoczywłfy fwoy pálec práwey ręki/ pokropi fiedm kroć przed Pánem y dotknie fie końcá práwego vchá/ człowieká one^{řo} kthory fie czyřci *Leop Lev* 14/27, *Lev* 8/15, 14/6, 15; *RejFig* Bb4; *BibRadz Lev* 4/6, *Num* 19/4; Iest też ták řtudnicá s ktorey ludźie biorą wodę ku zgłádzeniu grzechow/ tákież fie w niey omywáią od řthop áż do wierzchu głowy/ iáko Grekowie gdy dzieci krzczą włzytko w wodźie omoczy/ mnimáiąc áby thym grzechow pozbyli. *BielKron* 457; Kiedyc fie práwi trefi być ná biefiedzie/ á będzie ták/ chciał tho dác znác vřpobáney tobie biaległowie że ią miłuielz/ omoczże w winie pálec y nápiřz tho ná řthole. *GórńDworz* Ddv; *RejPos* 47, 161v, 214v; *GrzegřSm* 58; *BudBib Lev* 14/6, 16; á pořli Lázárzá áby

omoczył koniec pálcá fwego w wodzie/ áby ochłodził ięzyk moy *WujNT Luc 16/24*. Cf »we krwi omoczyć«, »ręce omoczyć«.

omoczyć w czym [= *w naczyniu*] (1): Ktory macza (*marg*) omoczył. G. (-) zemną rękę w miśie/ ten mię wyda. *WujNT Matth 26/23*.

W charakterystycznych połączeniach: omoczyć izop (3), *listki, kęs mydła, palce (koniec palca)* (13), *rękę* (2), *stopy, wrobla; omoczyć w miedzie, w olej(k)u* (3), *w oliwie, w winie* (2), *w wodzie* (6).

Zwroty: peryfr. »we krwi omoczyć« [*w tym: miecz* (2), *nogę, ręce, stopy, szablę*] = *zabić* [*szyk zmienny*] (6): A widząc pomstę/ nápásie fwe oczy/ Y ftopy we krwi złych dobry omoczy *KochPs 85*; We krwi nieprzyacielkiéy nogę omoczyć/ Y pfy fwoie obfitym ściérwem nákarміe. *KochPs 98*; Gdzie łam od siebie wściekły miecz łie nápomyka/ Stáryli/ álbo dziećię/ bez bráku vtyka. A náciężéy piérwzy kroć we krwi go omoczyć/ Z bezrozumną roskofzú iuz iá będzie toczyć. *GórnTroas 24, 19*; Gdżem też z wámi nie raz szablę omoczył/ We krwi Pogáńlki *CzahTr Fv; PudłDydo B5*.

peryfr. »ręce [w czym] omoczyć« = *sięgnąć po łup, bogactwo, wynieść korzyści* (1): A odiąwzy pieczęći fkrzynię otworzyli. [...] Dobrá im myśl nie pewna nádzieią cukruie. Mniemáią iż tám będzie ręce w czym omoczyć/ Ano wnet inłza łpráwá muśi łie tám łtoczyć. Bo iák łkoro v fkrzynie wieká ychylili/ Widząc pełną kámienia wnet nofy zwieśili. *HistLan Fv*.

»nie omoczyć wędki« = *nie móc łowić ryb z powodu wyschnięcia wody* (1): Y wyłufzē ia/ mowi Pan/ włzytki wody morłkye/ y włzytki rzeki ich/ ták iż nie omoczy wędki fwoiey łiedzący ná brzegu/ kteryby włowić chciał rybkę *RejPos 188*.

Synonimy: 1. nasycić; 2. zwilżyć.

Formacje współrdzenne cf MOCZYĆ.

Cf OMOCZENIE, OMOCZONY